

ΠΑΝΔΩΡΑ.

15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ, 1866.

ΤΟΜΟΣ ΙΖ'.

ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 396.

ΠΕΡΙ ΦΥΛΑΚΩΝ.

(Δημογγέλη ἐν τῷ ἀθηναϊῷ ὑπὸ τοῦ Κ. Π. Καλλίγα.)

Ἐργμάτων Κύριοι καὶ Κυρίαι.

ΠΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ εἰς ἀκραστήριον, τὸ διόποιον περικαλλόνου προκαθήμεναι φιλομαθεῖς Κυρίαι, μετὰ δειλίας μὲν, δισης πρέπει ἐνώπιον αὐτοῦ, ἀλλὰ μὴ ἔχων λόγον ν' ἀποκοινῶν τὴν ἐκπλήσσονταν τῆς δοθείσης μπασχέσεως, κατόπιν τοσούτων ἐπαξίως μπουργησάντων τὸ καθ' ἔκυτον, ἐζήτησα θέμα δυνάμενον νὰ εὑρῃ τὴν εἰς εὐαίσθητους καρδίας, καὶ μὴ ἀπομακρυνθενεν τοῦ συνήθους κύκλου τῆς καθ' ἡμέραν μολέτης.

Τοιοῦτον ἔχρινα τὸ περὶ φυλακῶν καὶ καταδίκων, ὃς ἀναφερόμενον εἰς τάξιν ἀνθρώπων ἀξιῶν οἴκτου, εἴτε διὰ τὰ ἀμαρτήματα, εἰς δὲ ἔξωκειλον, εἴτε διὰ τὰ παθήματα, εἰς δὲ εἶναι πρὸς τιμωρίεν ἐκτεθεῖμένοι.

Δὲν προτίθεμαι ν' ἀναμίξω ζόρερὰ χρώματα, διὸ νὰ συνθέσω καταπληκτικὴν εἰκόνα τῶν ἡμετέρων φυλακῶν, ήτις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραστήσῃ τὴν πραγματικὴν ἀλήθειαν. Αὕτη πρόκειται ἐνώπιον τῶν ὁφθαλμῶν ἡμῶν, καὶ παντὸς εὐαίσθητου ἀνθρώπου ταράττει τὴν καρδίαν.

Οστις ἔξ ήμων μάλιστα εἶχεν εὐκαιρίαν νὰ ἐπιειδῇ τὰ Σωφρονιστήρια Κερκύρας καὶ Κεφαλληνίας, δὲν ἡδυνήθη βεβάλως νὰ μὴ μποκέψῃ εἰς τὴν ἐντύπωσιν, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἡ ἀντίθεσις συστήματος μεταχειριζομένου τὸν ἀνθρώπον ὡς ὃν λογικὸν, παραβαλλομένου πρὸς τὰ ἡμέτερα καταγώγια, ἐντὸς τῶν δποίων δ' ὅμοιος ἡμῶν βίπτεται ὡς ὃν οὐτιδιανὸν καὶ ἀπόβλητον.

Ἀπέχω τοῦ νὰ ταράξω τὸν νοῦν ὑμῶν διὰ τῆς εἰκόνος τοῦ ἀλγεινοῦ καὶ ἀποτροπίου τούτου θεάματος· δι' ἐλίγων δικιάς λέξεων, δισον ἔνεστι ἐκφραστικῶν, δύναμαι νὰ εἴπω περὶ τῶν φυλακῶν τούτων ὅτι, ἀν δ νομοθέτης προτίθεται νὰ ἐπαναγάγῃ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν ἀρχικὴν ἀγριότητα πρὸ πάσης κοινωνίας, δὲν δύναται ἐπιτυγχάνεσθαι· νὰ κατορθώσῃ τὸ σκοπούμενον, δισον διὰ τοιούτων είρκτων.

Κατάδικοι συσσωρευμένοι· ἀναμίξῃ, ἐν στενῷ καὶ πνιγερῷ τόπῳ, ἐνθα διδεμία γίνεται φροντὶς καθαρός δικίτης, ἐν ἀδιαλείπτῳ ἀργίᾳ καὶ ἀπραξίᾳ βαττολογοῦντες· ἀπὸ πρωτας μέχρις ἀσπέρας, εἰς οὐδεμίαν ὑποβαλλόμενοι πνευματικὴν ἐπιμέλειαν, δλως παρκμελτμένοι, ἐνίστε ἡμίγυμνοι καὶ κατασκληκότες, ἀναμένοντες

πήποτε μόχθων
χρὴ τέρμα τῶνδ' ἐπιτεῖλαι,
ὡς Οηρία πρίοντες τοὺς δδόντας, διότι καὶ αὐτὸς

ό στεναγμὸς ἐσθέσθη ἐν τῇ ἀποσκληρύνσει τῆς καρδίας, ὅταν, εἰτε διὰ τοῦ πέρατος τῆς ποινῆς, εἰτε διὰ τῆς χάριτος, ἐπανέρχωνται πάλιν εἰς τὴν κοινωνίαν, ποικιλούμενοι φέρουν μεθ' ἔχυτῶν, ποίκιλος νοσερᾶς ὑλῆς ἐνεπλήσθησαν τοιχῦτα ἀκάθαρτα δοχεῖα;

Οσονδήποτε αὐστηρὸν καὶ ἀν ἐπιζητῶμεν νὰ καταστήσωμεν τὸν νόμον, ὅπως δ.ἀ τῆς αὐστηρότητος καταθραύσῃ τὰς βδελυράς διαθέσεις καὶ τὰς ἀνοσίους ῥοπάς, τι ἄλλο ἀπεργάζεται ἐντούτοις, πλὴν νὰ καταστήσῃ τοὺς κακοὺς γείρονας, καὶ νὰ διασκορπίσῃ εἰς τοὺς κόλπους τῆς κοινωνίας τέρατα φρικωδέστερα, ἐκείνων δισκ παρέλαβεν.

Ἐπιτείνοντες οὕτω πως, πρὸς πλείονα ἐπιτυχίαν, τῶν ποινῶν τὸ μέτρον ἀπὸ βαθύτερον εἰς βαθύτερον, μέχρι τίνος ἄλλου σημείου πιστεύομεν, ὅτι δυνάμεις νὰ φθάσωμεν πλὴν αὐτῆς τῆς ἔξοντώσεως;

Αὐτὴ ἡ ὑπερβολὴ δὲν ἀποδεικνύει τὸν πλημμελῆ κύκλον, ἐντὸς τοῦ ὕπολου περιστρεφόμενος, ἀγνοοῦντες ὅτι, ἂμπα ἐκλείψει ὁ θεϊκὸς λόγος μεταξὺ τιμωροῦντος καὶ τιμωρουμένου, ἢ ποινὴ εἶναι ὀλικὴ βία, οὐδὲν παράγουσα τίθιαν ἀποτέλεσμα;

Ἀντὶ νὰ ἔχει καλούθησα τὰς σκέψεις ταύτας, αἰτίες εἶναι αὐτόδηλοι, προτιμότερον νομίζω νὰ ἔχεις τοῦρας καρδιῶντος, τι ἡ φιλάνθρωπος μέριμνα περὶ τῶν τιμωρουμένων ἐπενόησε καὶ ἐδίδαξε, καὶ ποίει ἐπέφερε διόρθωσιν τοῦ ποινικοῦ συστήματος πρὸς ἀναγκαῖτες τοιχύτης βαρύταρου ἔξοντώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἀρχαιότητα ἀνατρέχοντες οὐδὲν ἀπαντῶμεν δεικνύοντον φιλάνθρωπον ὑπὲρ τῶν καταδίκων φροντίδα, οὔτε κατὰ τὸ πνεῦμα ἐκείνου τοῦ πολιτισμοῦ, ὃσον εἶχε σκοπὸν τὸ κακὸν κάγκεθη, ἦτο τοιοῦτό τι ἐνδεχόμενον διέτι κατὰ τὰς ἴδεις τῶν ἀρχαίων ὁ κατάδικος ἦτον ἀτιμος καὶ ὡς τοιοῦτος εἴργετο τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν ἵερῶν, φοτε μὴ ἀμικούμενος ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν δύνασθαι δίκην λαβεῖν.

Ἄν κατὰ τὰ μεγάλα Παναθήναια ἀπελύοντο οἱ διὰ ἐλαφρὰ πταίσματα δεδεμένοι, ἢ ἵδεις τῆς χάριτος ἦτο ζένη εἰς τὸν ἀρχαῖον πολιτισμὸν, καὶ μόνον ἔνεκκ μεγάλων πολιτικῶν μεταβολῶν διὰ νόμου ἐδίδετο ἡ ἀμνηστεῖα ὑπὲρ τῆς νικώσης μερίδος.

Οὐδεμίαν δικῶς στημασίαν ἔχεις ἢ συμπάθεια τῶν φίλων ὑπὲρ τῶν ἔξοστρακιζομένων ὑπὸ τῶν φατριῶν, κατὰ τὴν εὐμετάβλητον φοράν τῆς γνώμης τοῦ ἀστάτου λαοῦ.

Οἱ κατάδικοι ἦσαν δεδεμένοι εἰς ἀθήνας ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἔνδεικα, καὶ ἐνθυμούμενοι τὴν περιπατητὴν σκηνὴν ἐν Φαίδωνι τοῦ Πλάτωνος, ὅτε πρωτὶ οἱ ἔταιροι ἐπεισέρθησαν τὸν Σωκράτη, καθ' ἣν ἡμέραν ἔπιε τὸ κώνειον. Πόσον ἀφελῶς παριστάνεις ὁ Πλάτων τὸν Σωκράτη τρίβοντα τὸν πόδα ἀμα-

λυθέντων τῶν δεσμῶν καὶ, ὡς ἂν ἦτο λόγος περὶ ἄλλου ἀνθρώπου, ἐπιφέροντα τὴν παρατήρησιν, ὅτι ἡ ἀλγηδὼν τρέπεται εἰς ἡδονήν. Ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἦρ ἐρ τῷ σκέλει πρόστερον τὸ ἀλγειότερον, ἥκειται δὴ φαίρεται ἐπαχολουθοῦν τὸ ἥδον.

Πλείονας ἵσως γινώσκομεν περὶ τῶν Ἐρωμαίων.

Ο Κικέρων, ὡς ἔγγιστα 70 ἔτη πρὸ Χριστοῦ, περὶ ἄλλων πολλῶν κατηγορῶν τὸν Βέρρην, ίδοι πῶς ἀπεικονίζει τὸ ὑπὸ τὴν διοίκησιν αὐτοῦ ἐν Σικελίᾳ δεσμωτήριον.

Άμπα οἱ κατάδικοι βληθοῦν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς γονεῖς νὰ ἴδουν αὐτοὺς, ἢ νὰ φέρουν τροφὰς, ἢ ἐνδύματα. Αὗτοι οἱ γονεῖς, τοὺς ὄποιους βλέπετε (λέγει ἀποτεινόμενος πρὸς τοὺς δικαστὰς), ἐκάθηκτο πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ δεσμωτηρίου καὶ αἱ μητέρες διενυκτέοσυν, οὐδὲν δὲ ἄλλο ἰκέτευσον, πλὴν ν' ἀκούσουν τὴν τελευταῖαν πνοὴν τῶν ίδιων τέκνων. Πάρων ἦτον ὁ δεσμοφύλακες καὶ ὁ δήμιος. Εἰς πάντας ἐνέπνεε φόβον καὶ τρόμον ὁ φρεδοῦχος Σέστιος, διὸ δὲν πᾶς στεναγμὸς καὶ πᾶς δδύνη ὑπέσχετο βέβαιον οὐρδος. Τόσα ξηλάμβανα διὰ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν εῖσοδον, τόσα διὰ νὰ συγχωρήσῃ εἰσαγωγὴν τροφῆς, καὶ οὐδεὶς ἤρνετο τὰ ζητούμενα. Τί προσφέρεις, διὰ νὰ θυντάσω τὸν οἶον σου διὰ τῆς ποώτης πληγῆς τοῦ πελέκεως; τί διὰ νὰ μὴ οὐστῇ μακρὰς ὁδύνας;

Δὲν εἶναι ταῦτα ῥητορικαὶ ὑπερβολαὶ, παρανολαγμενα πρὸς οὓς ἔγραψεν ὁ ἀκριβολόγος Σελλούστιος 7 ἔτη μετὰ ταῦτα, διμιλῶν περὶ τοῦ κυριωτέρου δεσμωτηρίου τῆς Νόμης. Ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τούτῳ, τῷ καλουμένῳ Τουλλιανῷ, ὑπάρχει χθορός, πρὸς ἀριστερὰν διάδεκα πόδας ὑπὸ τὴν γῆν. Κύκλῳ μύσουνται τοῖχοι καὶ ἀναθεν θόλοι ἐκ λίθου, λίστε τὸ πᾶν ἐν αὐτῷ εἶναι σκότος, δυπαρότης, δυσωδία καὶ τρόμος.

Καὶ σήμερον ἔτι ὁ περιπγητής, παρὰ τὴν ἀρχαίαν ἀγορὰν ἐν Νόμῃ, ἐπισκέπτεται τὸ δεσμωτήριον, ἔνθι ἐκρατοῦντο οἱ κορυφαῖτοι τῶν Ἀποστόλων, τοιοῦτον, οἷον περιγράφει ὁ Σελλούστιος καὶ ἔτι φονερώτερον, διότι οὐδὲ κλίμακας ὑπῆρχεν, ἀλλ' ἀναθεν διὰ σχοινίου κατεβιβάζοντο οἱ δέσμιοι εἰς φρέαρ λελαξευμένον ἐν τῷ βράχῳ, μεθὸ ἐπετίθετο τὸ πῶμα.

Άλλὰ τὰ ῥήματα τοῦ Εὐαγγελίου, τὰ διποῖς οἱ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τούτῳ καθιεργύθεντες κορυφαῖτοι τῶν Ἀποστόλων ἦλυσον νὰ διδάξουν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, ἔμελλον νὰ μεταβάλλουν τὰ πάντα τὸν κόσμον καὶ πρὸ παντὸς ἄλλου τὸ ἀνθρώπινον φρόνημα.

Οταν ἔλθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ θέλει εἰπεῖ πρὸς τοὺς ἐκ δεξιῶν· Ἐπείρασα γάρ, καὶ ἐδώκατε μοι φαγεῖν ἐδίμησα καὶ ἐποτίσατε με· ἐρ φυλακὴ ημην, καὶ ἡλθετε πρὸς με.

Πόσον ἦχησαν οἱ λόγοι οὗτοι εἰς τὰς καρδίας τῶν πρώτων χριστιανῶν μαθήτων μεν παρ' ἀψευδοῦς ὃς πρὸς τοῦτο μάρτυρος, τοῦ σφραστοῦ ἐκείνου, δοτις τὰ πάντα ἔξεμικτήρισε, καὶ ὅσα ἐνόησε καὶ ὅσα δὲν ἐνόησεν, ὅπως καὶ τὸν χριστιανισμὸν. Οἱ Λουκιανὸς, ἐν τῷ περὶ τῆς Πιρειρίνου τελευτῆς, ἔξιστορῶν τῶν βίων καὶ τὰς μετατροπὰς τοῦ ὀνομαζομένου παρ' αὐτοῦ Πρωτέως, δοτις καὶ τὸν χριστιανισμὸν ἡσπάσθη, διηγεῖται, πόσον συνεταράχθησαν οἱ ἀδελφοὶ χριστιανοὶ, ὅτε ἤνεγκεν αὐτῶν ἐβλήθη εἰς τὸ δεσμωτήριον, καὶ πῶς ἐκίνησαν πάντα τίθιν πρὸς ἀπολύτρωσιν αὐτοῦ.

«Καὶ ἐνθεν μὲν εὖθὺς ἦν δρᾶν παρὰ τῷ δεσμωτήρῳ περιμένοντα γρατίδια, χήρας τινὰς καὶ παιδία ὁρφανά, οἱ δὲ ἐν τέλει αὐτῶν (δηλ. οἱ πρεσβύτεροι) καὶ συνεκάθευδον ἕνδον μετ' αὐτοῦ, διαφύειροντες τοὺς δεσμοφύλακες· εἶτα δεῖπνα ποικίλα εἰσεκομίζετο (ὅ εστιν αἱ ἀγάπαι), καὶ λόγοι ἵστοι αὐτῶν ἐλέγοντο· καὶ μὴν τῶν ἐν Ἀσίᾳ πόλεων ἐστὶν ᾧν ἥκην τινες τῶν γριστιανῶν στελλόντων ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, βοηθήσοντες καὶ ἔυναγορεύοντες καὶ παραμυθησόμενοι τὸν ἄνδρα ἀμήχανον δέ τι τὸ τάχος ἐπιδεικνύνται, ἐπειδήν τι τοιοῦτον γένεται: δημόσιον.»

Ἐκπληξιν ἔφερεν εἰς τοὺς ἑθνικούς ἡ ταχύτης τῶν ἐράνων καὶ ἡ ἀρθρίνια, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ δεῖολοῦ τῆς χήρας!

Ἐκ τῶν Πράξεων καὶ τῶν ἐπιστολῶν τῶν Ἀποστόλων γινώσκομεν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ἐκράτησαν αἱ τοιαῦται χρηματικὴ λογίαι πρὸς περίθαλψιν τῶν πασχόντων, καὶ μάλιστα ἐν Ἰερουσαλήμ. Περὶ τῆς διανομῆς καὶ διαχειρίσεως τῶν ἑράνων ἐφρόντιζον Ιδίως οἱ διάκονοι καὶ αἱ διακόνισσαι, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ταῖς Πράξει τῶν Ἀποστόλων ἀναγινώσκομεν «εἰς διακονιαρ πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰερουσαλίᾳ.»

Πόσον ἀκάματοι ἦσαν εἰς τὴν φροντίδα ταῦτην οἱ διάκονοι βλέπομεν ἐν μαρτυρολογίῳ τῆς Πιρετοῦς, ἀπαγγείστης εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐν Ρώμῃ, ἐν ἔτει 203, ἔνθα αὐτη λέγει:

«Νέα κατέλαβέ με φροντίς ἔνεκα τοῦ βρέφους μου, ὅτε μ. ἐπεσκέψθησαν οἱ διάκονοι Τέρτιος καὶ Πομπόνιος, ὧν εἴη τὸ ἔνομα ηὔλογημένον καὶ μὲν ὑπηρέτησαν, λαβόντες ἐπὶ ἀμοιβὴ τὴν ἀδειαν συνδιαλέξως ἐν δωματίῳ ἀνετατέρῳ τοῦ δεσμωτηρίου. Τὸ θηλάζον βρέφος μου δὲν εὑρίσκει πλέον τροφήν. Ἀλγοῦσα δι' αὐτὸ πολλὰ ἔλεγον εἰς τὴν μητέρα μου, καὶ τὸν ἀδελφὸν παρηγάρουν καὶ εἰς ἀμφοτέρους πολλὰ παρήγγελλον διὰ τὸν υἱόν μου. Ἀλλ' ὅσον ἐβλεπον αὐτοὺς θηλιομένους δι' ἐμὲ, τοῦτον ἡ θλιψίας μου. Πολλὰς ἔτι ἐταλαιπωρήθην ἡμέρας, μεχρισσοῦ μ. ἐδόθη δι' υἱός μου καὶ ἔκτοτε ἀνέρρεωσε, μὴ τηκομένη ὑπὸ τῆς περὶ αὐτὸν μερίμνης, ὥστε τὸ

δεσμωτήριον μέρον ὡς ἀνάκτορον, τὸ διποτὸν δὲν πολύτιμην πλέον νὰ μετακλλάξω.»

Ἐν τοιαύταις καρδίαις διέλαμπε τὸ μέγεθος τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ διὰ τοιούτων φωτεινῶν παραδειγμάτων ἐνικήθη ἡ ἀνθρώπινος σκληροκαρδία.

Μὴ νομίσωμεν ἐν τούτοις ὅτι κατώτερος ἦτον διῆλος τῶν διακονιστῶν. Ο σαριστής Λιβάνιος, δοτις ἡτο πολέμιος τοῦ χριστιανισμοῦ, ἐν τῷ ἀκαγγελθέντι: πρὸς τὸν Μ. Θεοδόσιον λόγῳ, ἐν ἔτει 380, περὶ τῶν δεσμωτῶν, διὰ πολλοὺς λόγους ἀξιοπερέγω, διὰ ν' ἀπεικονίσῃ τὴν ἄκραν τῶν δεσμοφυλάκων αἰσχροκέρδειαν, παριστάνει αὐτοὺς λέγοντας πρὸς τοὺς στενάζοντας ἐν δεσμοῖς, ἀλλ' οὐδὲν ἔχοντας καὶ προσφέρουν, « διατί οὐ καλεῖς διὰ τῶν ἐξιόντων γυναικῶν δεῦρο τῶν ἐπὶ φιλανθρωπίᾳ φιλοτιμούμενων (δηλ. διακόνισσαν), εἰτ' αὐτῆς πρὸς τὰ γόνατα προσπεσάν, πειθεῖς προσαιτοῦσαν ἄγειν τί σοι; »

Η ἐν καιρῷ τῆς καταδρομῆς ἀναπτυγθεῖσα φιλευσπλαγχνία ὑπὲρ τῶν ἐν δεσμοῖς ἦτον ἀκμαῖα, ὅτε ὁ Μ. Κωνσταντῖνος ἔθεσε τὸν θρόνον τῶν Καισάρων ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ χριστιανισμοῦ.

Φιλοτιμούμενος ὁ πρῶτος οὗτος χριστιανὸς Αὐτοκράτωρ νὰ εἰσάξῃ τὸ πνεῦμα τῶν θείων δογμάτων εἰς τὴν νομοθεσίαν, πολλὰς ἔξεδωκε διατάξεις ἀφορώσας τοὺς ἐν δεσμοῖς, τὰς δοπίας καὶ ὁ Θεοδόσιος κατέστρωσεν ἐν Κάδικι, καὶ ὁ Ιουστινιανὸς δὲν παρέλειψεν, ἐν μέρει δὲ καὶ ἐν τοῖς Βασιλικοῖς, ἐπὶ Βασιλίσιου καὶ Λέοντος, εὑρίσκομεν.

Πολλὰ ἐν ταῖς διατάξεσι ταῦταις παραγγέλλονται εἰς τοὺς δικαστὰς περὶ ταγείας ἐκδικάσεως, περὶ δικηρίσεως τῶν φύλων ἐν τοῖς δεσμωτηρίοις, περὶ καθαριστητος, διαιτης καὶ τροφῆς, περὶ ἐπιτηρήσεως τῶν προϊσταμένων. Πρὸς τοῦτο ὀφείλουν οἱ δικασταὶ νὰ ἐπισκέπτωνται τὰ δεσμωτήρια κατὰ πάσαν Κυριακήν, ζητοῦντες τὴν προσαγωγὴν τῶν κρατουμένων, καὶ ἐρωτῶντες αὐτοὺς ἢν λαμβάνουν τὰ νενομισμένα.

Καὶ οἱ Ἐπίσκοποι προσκαλοῦνται κατὰ Τετράδη καὶ Παρασκευὴν, νὰ ἐπισκέπτωνται τὰς ψυλακάς, ἔξετάζοντες ἐκαστον, διατί ἐνεβλήθη, καὶ διὰ τὴν βρεθυμίζειν τῶν ἀρχόντων, δταν βραδύνη ἡ ἐκδίκασις τῶν ὑποδίκων, δυνάμενοι νὰ μηνύσουν εἰς τὸν βασιλέα.

Η γενικὴ παρακμή, ἥτις κατέλαβε τὴν χριστιανικὴν κοινωνίαν, κινδυνεύουσαν ἐκ τῶν βαρύναρικῶν ἐπιδρομῶν, ἐμάρτανε πᾶσαν δύναμιν.

Δὲν εἶναι δίκαιον ἐν τούτοις νὰ μεμφθῆται τοὺς Βιζαντινοὺς Αὐτοκράτορας, ἢν οὐδὲν ἐπράξαν, ἀναλογιζόμενοι ὅτι τοῦ Λουδοβίκου ΙΑ', καθ' ἐκλήθη ὁ ΙΖ' αἰών, αὐτὸς δι' αἰών τῶν γλαφυρῶν τρόπων καὶ τῆς εὐγενοῦς κομψότητος μετὰ μεγάλειου καὶ δόξης, οὐδὲν ἄλλο ἀπομνημονεύει ἡ ιστορία περὶ

τοιχύτης ὅντως Βασιλεικῆς μαρβίμυνης, ή ὅτι ἐν ἔτει 1670, διέταξεν, ὅτι ἡ ἐπίσκεψις τῶν φυλακῶν δὲν ἀπόκειται εἰς μόνους τοὺς Εἰταγγελεῖς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς Ἐπισκόπους, συμφώνως πρὸς τὴν τελευτίκην διάταξιν τοῦ Κώδικος de custodia reorum (δικλ. τοῦ Μ. Κωνσταντίνου), dont l'original est en grec et qui a été traduite en latin.

Πολλοὶ τῷρντι παρεχόμενοι αἰδονες μαργαρισσοῦ ἢ χρυστικνισμὸς ὑποτάξῃ εἰς τὸ πνεῦμα τῆς φιλανθρωπίας τὰς νέας κοινωνίας, δοκιμασθέσκεν εἰς τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχείου κόσμου.

Οὐχ ἦτον ἡ φιλανθρωπία γνώμη ὑπορχίνεται καὶ ἐν κυτῷ τῷ μεσαιώνι, ίδιως ἐν ταῖς Ἰταλίκαις πόλεσιν, ὅπου ἀπαντῶμεν μεταξὺ ἄλλων ἀργής αἱρετάς, ἐγούσας τὴν περὶ τῶν ἐν δεσμοῖς φροντίδα (Protettori, avvocati de poveri carcerati — Congregatio Protectorum carceratorum — Confraternità della Misericordia — Confréries de la Miséricorde ἐν Λουγδονῷ).

Καὶ ἐν τῇ Οροκρατουμένῃ Ρώμῃ δὲν ἔξελιπε τὸ θύος τῆς ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων ἐπισκέψεως τῶν φυλακῶν — Visite graziose.

Άλλ' ὅσον βραδύτερον ἀνέλαμψεν αἱ φιλανθρωπικαὶ ίδέαι, ἐπὶ τοσοῦτον δραστικώτερον προέβησκεν φωτίζουσαι τὸ κοινὸν πνεῦμα.

Ἄξιοστημέσιον εἶναι ὅτι ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Αγγλίᾳ δύο σπάνιοι ἀνδρες διὰ τὸ ἀκάμπτον τοῦ ζῆλου ἐκ τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν πεπθήκασι τὸν φυλακῶν τὸ ἐγδόσιμον πρὸς ἐπιχειρησιν ἀποτελεσματικοῦ κηρύγματος, τὸ διπολὸν θέλαι περιχρέμενοι ἀνεξάλειπτον ἐν τῇ μνήμῃ τῆς εὐγάγωμονος ἀνθρωπότητος.

Ο μὲν Ἅγιος Βικέντιος τοῦ Παύλου (St. Vincent de Paul) κατὰ τὸν ΙΖ' αἰώνα, μόλις ἔφηδος συλληφθεὶς ὑπὸ πειρατῶν καὶ μεταχθεὶς εἰς Ἀλγερίαν, πολλὰ ἐκεῖ ἐπρεψεν, αἰχμαλωτος ἀν, ὑπὲρ τῶν κοινωνῶν τῆς ἀτυχίας, λυτρωθεὶς δὲ κατηνάλωσε τὸν βίον εἰς περίθαλψιν τῶν ἐν ἀφρικῇ ταλαιπωρουμένων γριπτικῶν καὶ ἀπάντων τῶν ἐν δεσμοῖς δικτελούντων ἐν Γαλλίᾳ. ἐν Αγγλίᾳ δὲ ὁ Χοβάρδος (Howard) αἰχμαλωτισθεὶς ἐν ἔτει 1756 περὶ τῶν Γάλλων, κατὰ τὸ δίμηνον διάστημα τῆς αἰχμαλωσίας συνέλεξε πλείστες πληροφορίας, αἵτινες κατέπιν ἐχρησίμευσαν εἰς περιστάσεις τῆς Αγγλ. Κυβερνήσεως πρὸς τὴν Γαλλικὴν, διὰ νὰ ματριάσῃ αὕτη τὴν πρὸς αἰχμαλώτους ἀπανθρωπίαν.

Ἐκτότε ἔστρεψεν ὁ Χοβάρδος τὴν προσοχὴν πρὸς τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατουμένους, τὰ πάνδεινα πάσχοντας, καὶ σπουδαίως ἐνησχολήθη περὶ τῆς τύχης αὐτῶν.

Σχεδὸν κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, καθ' οὓς ἐν Μεδιολάνοις ὁ Βεκκαρέας ἐξέδιδε τὸ περὶ ἀδικημάτων καὶ ποιῶν φιλοσοφικὸν πόνημα, τὸ διπολὸν

διὰ τῆς γλωφυρότητος καὶ τὸ περιπτερίς τοῦ λόγου ἔμελλε νὰ μετακλάξῃ τὰς ίδέας καὶ τῶν λαῶν καὶ τῶν ἥγεμόνων περὶ ποιητικοῦ δικαίου, κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους ὁ Χοβάρδος πρακτικώτερον ἐπελήφθη τοῦ θέματος.

Ἐξετάσας τὰς αἰτίας τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐπιπολαζόντων πυρετῶν καὶ περιελθόντων τὰς πλείστας τῆς Αγγλίας, ἐδικες τοιχύτας φωτεινὰς πληροφορίας εἰς τὸ ἀγγλικὸν Κοινοβούλιον, ὥστε ἐψηφίσθησκεν εἰς αὐτὸν εὐχαριστίας.

Η καλὴ δεξιωσίς τῶν γενομένων περιστάσεων ἐνθύρρους τὸν Χοβάρδον πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν οὐλακῶν ἄλλων ἐπικρατειῶν ἐν τῇ Εὐρωπαϊκῇ Ηπείρῳ, Γαλλίᾳ, Ολλανδίᾳ, Γερμανίᾳ καὶ Ἐλβετίᾳ.

Εἶναι ἀπερίγραπτος ὁ ἐνθουπιασμὸς, τὸν διπολὸν ἔγγειρε τὸ σύγγραμμα, ὅπερ ἔξεδωκεν ἐν ἔτει 1777, ἐκθέτων τὸν κατάττασιν τῶν φυλακῶν ὅλων τῶν ἐπικρατειῶν, ὅσας ἐπεσκέψθη καὶ τί ἐν ἐκάστη ἀπόντησε· διὰ τοῦτο δὲ ἐν βραχεῖ μετεφράσθη εἰς ὅλης σχεδὸν τὰς εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Οσας οἱ φιλοσοφοῦντες διὰ γενικῶν καὶ ἀρηγμένων αἰτιάτων κατήγγειλον ὡς τεκμήριον βρεθέου τυρχνίας, κατεδεικνύοντα καὶ ἐμπράκτως ὡς ὑπερκρτά, καὶ αἱ νομίζομεναι ὑπερβολαὶ φιλανθρωπου φρονήματος ὑποδεέστεραι τῆς ἀληθείας.

Ἐπὶ τοιούτου προβλήματος μικρὸν δύνεται τὸ φιλανθρωπὸν αἰσθημα, ἀλλ' ἀποτέλεσμα προσδοκήται ἐκ τῆς πρακτικῆς ἐφερμογῆς.

Εἰς ταύτην κατέγεινεν ὁ Χοβάρδος συμπράξεις καὶ τοῦ δικτήμου Βλάκεστενος, τοῦ Παπινιανοῦ τῆς Αγγλίας τοιαύτην δὲ εἶχε πρὸς αὐτοὺς ὑπόληπτόν τὸ ἀγγλικὸν Κοινοβούλιον, ὃστε ἐν ἔτει 1779 ἐψήφισε τὸν πρῶτον περὶ Σωφρονιστηρίων νόμον, φιλοπονηθέντα περὶ αὐτῶν.

Τὰ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ νόμου ἀνετέθησκεν εἰς τριμελῆ διεύθυνσιν, εἰς ἓν συμπαρελήφθη καὶ ὁ Χοβάρδος. Ὁ ἄκρος ζῆλος δύμας τῶν μελῶν ἐφερεν εἰς κίνδυνον τὸ ἔργον, διότι ἐκκοστος αὐτῶν, ίδιαν ἔγων γνώμην παρὶ τοῦ καταληλοτέρου τρόπου πρὸς ἀνέγερσιν Σωφρονιστηρίου, καὶ φιλοτιμούμενος μὴ ἀποτύχῃ ὁ σκοπός, ἦτον ἀνένδοτος. Ὁ Χοβάρδος ἐκρίνε προτιμότερον νὰ παραιτηθῇ, καὶ τὸ προάδειγμα τούτου ἐμιγκήθησεν οἱ λοιποί. Ὡπός νέκιν δύμας διεύθυνσιν ἐν ἔτει 1791 ἴδρυθη ἐν Γλωκεστερίᾳ τὸ πρῶτον Σωφρονιστηρίον.

Η ἀνοικοδόμησις αὐτοῦ ἐπέτυχε τὴν προσοχὴν τῶν σπουδαίων ἀνδρῶν, καὶ πολλὴν ἔδωκεν ὅλην εἰς τοὺς ἐνασχολουμένους εἰς ἀνεύρεσιν τῆς καταληλοτέρας διαθέσεως τοιούτων ποιηκῶν ἰδρυμάτων. Πλέον τῶν ἄλλων ἐπροξένησε κρότον ἢ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν Παροπτικὸν πραγμάτεικ τοῦ τοσοῦτον γνωστοῦ Βενθάμου, ἐν ἔτει 1791.

Τὸ Κοινοθεόλιον, ἐνῷ παρεκάθητο ὁ τοσοῦτον διεκρίθεις; διὰ τὸν λόγων του μπέρ καταργήσεως τῆς αυματεμπορίας Βιλμπερφόρσος, ἐπεισε πάρκυται νὰ φερίσῃ διὰ αναγκαῖον πρὸς κατατίκευτην τοιούτου πανοπτικοῦ σωφρονιστηρίου· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἑκτέλεσιν, καθ' ἣν συνέπραξε καὶ διενθάρμοστον τοῦ σχεδίου αὐτοῦ.

Τοιαύτη ὑπῆρξε σχεδὸν ἡ τύχη ὅλου τοῦ θεωρητικοῦ συστήματος τοῦ παραδίζου τούτου ἀνδρός; Ὅστις τὰ πάντα ἀνάγον εἰς τὸ ὠφέλιμον καὶ οὐδὲν ἄλλο κρίνων ἀξιῶν λόγου, περιπίκτει εἰς ἴδιοτερούς ὑπολογισμοὺς, οἵτινες στεροῦνται πραγματικῶν βάσεων· διότι τὸ ἔκαστον δι' ἕκκοτον καὶ τὸ κοινῶς ὠφέλιμον εἶναι ὅλως ἀσύμπτωτα.

Ἐντοσούτῳ δὲ Χοβάρδος, ζητῶν γένον στάδιον ἀθλῶν ὑπὲρ τῆς πατρούσης ἀνθρωπότητος, ἐγκατέλιπε τὴν Ἀγγλίαν καὶ πολλὰ συντελέσας ἐν Κερσῶνι πρὸς ἀνθρώπινην λοιμοκαθαρτηρίων καὶ νοσοκομείων πρὸς περιστολὴν τῆς μαστιζούσης τὰς πόλεις καὶ τὰ χωρία πανώλους, κατέλυσεν ἐκεῖ τὸν βίον, συντείχη τῶν ἀτρήτων αὐτοῦ μόχθων ἐν ἔτει 1790. Ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ὁ Λύτονράτωρ Ἀλέξανδρος, ὃς τις ἐγνάρχεις νὰ ἔκτιψε τοὺς ἐργαζομένους ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀνήγειρεν εἰς αὐτὸν ἀξιοπρεπὲς μνημεῖον ἐν ἔτει 1819.

Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐντούτοις εὑρῆκε διαδόχους ἀξίους πρὸς ἔξακολούθητιν τοῦ ἐγκαταλειφθέντος, Ἑργου, τὸν λόρδον Ελκλάνδον (Eden καὶ κατόπιν Lord Aukland), τὸν Νέιλδον (Neild), τὸν Σαμουέλ Ρομίλλη (Samuel Romilly), τὸν Θωμᾶν Βούξτων (Thomas Fowell Buxton), τὸν Θωμᾶν Ἀλλανον (Thomas Allan) τὸν Σαμουέλ Χοάρον (Samuel Hoar) πρόεδρον τῆς περὶ φυλακῶν ἐταιρίας, τὸν Ιάκωβον Μακιντόσ (James Mankintosh) καὶ τόσους ἄλλους, τοὺς ὅποιους μὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ ὀνομάσω ὅλους μέχρι τοῦ Φοβέρτου Πήλ, τὰ μέγιστα συντελέσαντος διὰ νέον νομοθετήματος· οὗτοι ἔμειναν κατώτεροι αὐτῶν ὁ λόρδος Ιωάννης Φώσσελ καὶ ὁ Οὐελιέλμος Κραφόρτης (William Crawford), ἀποσταλεῖς εἰς Ἀμερικὴν πρὸς ἀκριβεστέραν μελέτην.

Τὰ κυριότερα θέματα, εἰς ἡ ἐντοσχολίοταν, ὑπῆρξαν ἡ καθαρὰ καὶ ὑγιὴς δίκιτα, ἡ ἐπιμελής ἐπιτήρησις, ἡ κατάταξις τῶν καταδίκων, ἡ ἐργασία καὶ ἡ θρησκευτικὴ καὶ ἡθικὴ διδασκαλία ἐν τοῖς Σωφρονιστηρίοις· καὶ πᾶν διὰ τὸ συντελεῖ εἰς ἡθικὴν βελτίωσιν τοῦ σωφρονισμένου.

Οὐδὲν εἶναι διαθετέρον τῆς ἀργίας, ὅταν μάλιστα δύον συνδιαιτῶνται ἀνθρωποι ἀπόδηλοι, φέροντες τὴν συνείδησιν ἀνοσίων πράξεων καὶ εὐεσκούντες ἄλλους ὑπερθέρους αὐτῶν κατὰ τὴν μοχθηρίαν.

Περὶ τῆς ἐνασχολήσεως τῶν καταδίκων πολλὰ ἐπενοήθησαν, μεταξὺ αὐτῶν δὲ ἀξιοπεριεργοτέρα εἶναι ἡ ἐφεύρεσις τοῦ λεγομένου (Tread Mill) ὑπὸ τοῦ Ἀγγλου μηχανικοῦ Κουβίττου (Cubitt), ἐν ἔτει 1819. Τροχὸς 5—7 ποδῶν διεκμέτρου, ἔχων βαθμίδας, περιστρέφεται ὑπὸ τὸ βάθισμα τῶν καταδίκων, ἐνχλλάξεις εἰς τοῦτο ἀσχολουμένων, ὑπὸ δὲ τοῦ τροχοῦ τούτου μεταδίδεται ἡ κίνησις εἰς τὸν μύλον, εἰς διὸ δύνανται νὰ ὑπορεστοῦν καὶ πολλοὶ τροχοί.

Ἀπειροὶ ἐγράφησαν καὶ προεβλήθησαν περὶ τῶν τοιούτων μύλων, ἐξ ὧν πηγάδεις καὶ πόρος πρὸς συντήρησιν τοῦ Σωφρονιστηρίου τοιοῦτοι δὲ τροχοὶ κατεσκευάσθησαν παντὸς μεγέθους, ὥστε νὰ γρηγορεύσουν πρὸς βημάτισιν συνάμπτησις 4—52 καταδίκων· τούτῳ δε τῷ λόγῳ ἡ ἐφεύρεσις ἐφάνη ὑπηρεσιῶν καὶ εἰς τὸν σκοπὸν τῆς κατατάξεως.

Ἐν δὲ φυλακαῖς τῆς Ἀγγλίας εἰσῆγθη τὸ μηγάνημα, τὸ ὅποιον ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν, ὡς καὶ οἱ ἱατροὶ ἐδεῖχνασαν, συντελεστικὸν εἰς τὴν ὑγείαν τῶν καταδίκων.

Ἐν τῷ ἄλλῳ ἡμισφαῖρᾳ μετὰ τὴν ἐν Βερσαλλίοις συνθήκην τοῦ 1783, δι' ἣς ἐξησφάλισαν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν, αἱ Ομόσπονδοι Πολίτειαι, καὶ μάλιστα ἐξ αὐτῶν αἱ βόρειοι, μετὰ θερμομηροῦ μυνάμεως προέβησιν ἐμπράκτιος εἰς πράγματα, δεικνύοντα τὴν ἔμφροσην καὶ ὀρθὴν χρήσιν τῶν ἀνακρυγθέντων δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐν Πενσυλβανίᾳ, ὅπου οἱ Κουάκεροι ἀποτελοῦν τὸν πληθυσμὸν, κατεχόμενοι ὑπὸ αὐτηροῦ θρησκευτικοῦ πνεύματος, μεγάλως ἐπεμελήθησαν περὶ τῆς καταστάσεως τῶν καταδίκων καὶ ὡς σκοπὸν καὶ δικαιολόγησιν τῆς ποινῆς ἀναγνωρίζοντες αὐτῶν τὴν τιμωρούμενων τὴν ἡθικὴν ὀφέλειαν. Τὸν ἔξιλασμὸν τῆς ἀνοσίου καὶ ἀδίκου συνειδήσεως προτίθεμενοι καὶ σκοπούντες νὰ ἐξεγείρουν τὴν ἐν τῷ καταδίκῳ μετάνοιαν, ἔκριναν δι' ὀρθῆς παρατηρήσεως ὅτι εἰς τοῦτο πρὸ πάντων συμβάλλει ἡ ἀπομόνωσις, διὰ νὰ ἐπανακάμψῃ εἰς ἑσυτὸν ὁ ἀνθρωπός καὶ νὰ καταχυτήσῃ, ἀποχωρισθεὶς τῆς κοινωνίας, θὺν προσεΐχεται, ὡς ἀναγωρητής, τὸ κατ' αὐτῆς ἀμάρτημα.

Απὸ τοῦ 1818 κατεσκεύασαν διὰ μεγάλης διαπάντης Σωφρονιστήρια, καὶ ἵδιως ἐν Πιττσούργη καὶ Φιλαδέλφιᾳ, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀπολύτου ἀπομονώσεως, ἀπαγορεύοντες μάλιστα καὶ αὐτὴν τὴν ἐργασίαν, τούλαγχιστον ἐπὶ τιναχρόνον, μέχρις οὐ τρενοῦν τὰ σημεῖα φρονήματος ὑγιεστέρου.

Μεγάλως διηρέθησαν αἱ γυνῶμαι περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοιαύτης ποινῆς, ὡς κινδυνευούστης νὰ ὑπερβολὴ τὸν σκοπὸν αὐτῆς· διότι ἐν πλήρει ἀδρανείᾳ καὶ ἀπρᾶξῃ περιστρέψιμος ὁ ἀνθρωπός εἰς τὰς ἴδιας σκέψεις καὶ πάντοτε ὑπὸ αὐτῶν κατεχόμενος καὶ εἰς τὸ

αὐτὸς σπουδεῖσιν προστηλούμενος, καὶ τοῦ ἀμειλίκτου ἐλέγχου τῆς συνειδήσεως ἀκόνων ἀκταπαύστως τὴν φωνὴν, δύναται νὰ περιπέσῃ εἰς μελαγχολίαν σκυθρωπήν καὶ εἰς φρενῶν δικτάραξιν, διπερ πολλὰ παραδείγματα ἀπέδειξαν ἐμπράκτως.

Ἐν Νεοβοράκῳ μάλιστα, ὅπου μετολίγον ἔγένοντο αἱ αὐταὶ δύοιμαὶ, πολλὰ τοιαῦτα ἀνεφάνησαν συμπτώματα.

Ως λέγουσιν οἱ ὑπὸ τῆς γαλλικῆς Κυβερνήσεως ἀποσταλέντες Τοκενίλλος καὶ Βομόντης, ἐν Νεοβοράκῳ οἱ δυστυχεῖς κατάδικοι περιέπεσαν εἰς τοιούτον μαραχισμὸν, ὥστε οἱ φύλακες ἀντούχησαν περὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν. Πέντε κατεβλήθησαν ἐντὸς τοῦ θεοῦ, εἰς παρεφρόντισην καὶ ἡ διανοητικὴ κατάστασις τῶν λαϊπῶν δὲν ἦτον ἔκτος κινδύνου.

Τοιαῦτα ἀποτελέσματα ἐξήγειραν δυσαρεσκείας, ὅπου μάλιστα διὰ τῆς ἐλευθέρικης συζητήσεως καὶ τῆς φύρου τῶν πλειόνων τὰ πάντα ἀποφασίζονται.

Νέον ἐπενοήθη ὡς ἐκ τούτου σύστημα, τὸ δόποιον, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ Πενσυλβανικὸν τῆς ἀπομονώσεως, ωνομάσθη Οὐρουρνη (Auburn), ὅπου κατὰ πρώτον ἐδοκιμάσθη ὑπὸ τῆς δημογέτεος τοῦ λοχαγοῦ Λύντου (Lynds).

Κατὰ τὸ Οὐρουρνικὸν τοῦτο σύστημα οἱ κατάδικοι, κοιμῶμενοι ἔκαστος ἐν ἴδιῳ κελλίῳ, τὴν ἡμέραν ἐργάζονται ἐν κοινῷ, ἐν εύρυχώρῳ αἴθουσῃ, ὑπογραφούμενοι εἰς πυθαγόρειον σιωπήν. Πρὸς διατήρησιν ὅμως σιωπῆς τοιούτου πλήθους ἀνθρώπων ἦτον ἀνάγκη μεγάλης αὐστηρότητος, ὥστε δὲν ἥδυνθησαν ν ἀποφύγουν καὶ τὴν χρῆσιν μαστίγων.

Τὰ ἀντίθετα ταῦτα συστήματα, δρυμώμενα σχεδὸν ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου τῆς ἀπαγορεύσεως ἀτύπων καὶ ἀνοικείων συνδιαλέξεων, ὥστε δὲ κατάδικος νὰ συνέληῃ εἰς ἔκυπτον καὶ σοβαρῶς νὰ σκεφθῇ περὶ ὃν ἐπραξεν, οὐγὶ μάνων διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς ἐλευθερίας, καὶ δι' ὄλικῶν στερήσεων, ἀλλὰ διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς διενοίσις, τὰ συστήματα, λέγω, ταῦτα διαφέροντα ὡς πρὸς τὰ μέσα, ἐπολευκήθησαν μετὰ μεγάλου πείσματος, καὶ ἐδωκαν αἰτίεν εἰς διαιρέσεις καὶ διχονοίσις, δι' ὃν ἐν μέρει παρεμορφώθησαν καὶ ἀκριβεῖς παρατηρήσεις.

Δὲν πρέπει νὰ νομίζωμεν δτὶ τὸ Πενσυλβανικὸν σύστημα τῆς ἀπομονώσεως, ὅταν συγκερνάται διὰ τῆς ἐργασίας εἶναι τοσούτον ἐπιβλαβῆς εἰς τὴν ψυχικὴν ὑγείαν.

Οἱ Τοκενίλλος καὶ Βομόντης, ἐπισκεψθέντες τὰ Σωφρονιστήρια τῆς Πενσυλβανίας, καθ' ὃν τοσοῦτα ἐλέγοντα, ἔλαβον τὴν ἀδειαν νὰ συνδιαλεχθοῦν μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς κρατουμένων· ἵδον δὲ δύως ἐξ αὐτῶν τῶν συνδιαλέξεων, αἵτινες οὐτωςειπεῖν μεταφέρουν ἡμᾶς ἐπιτοπίως καὶ δίδουν ζωηρὰν τῶν πραγμάτων ἀντίληψιν.

Ἐν τῷ καλλίῳ ὑπὸ τὸν Ἀρ. 40. ἐκρατεῖτο νέος, δεῖτις ἐφαίνετο μετανοῶν, καὶ καθ' ὅλην τὴν συδιάλεξιν εἶχεν ὑγροὺς τοὺς ὀφθαλμούς.

Ἐρ. Σὲ φαίνεται βαρεῖα καὶ ἀφόρητες ἡ ἐν ἀπομονώσει κάθειρζις;

Ἀπ. Φοβερωτέρα ποινὴ δὲν δύναται νὰ ἐπινοηθῇ.

Ἐρ. Εντούτοις δὲν φαίνεται πάσχων κατὰ τὴν ὑγείαν.

Ἀπ. Οχι — κατὰ τὸ σῶμα ὑγιαίνω, ἀλλ' ἡ ψυχὴ πάσχει.

Ἐρ. Εἰς τὶ ἐνασχολεῖται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δυνῆς κατὰ τὸ μακρὸν τῆς ἀπομονώσεως διάστημα;

Ἀπ. Εἰς θρησκευτικὰ ἀντικείμενα. Αὐτὰ εἶναι ἡ μόνη παρηγορία μου.

Ἐρ. Θεωρεῖς τὴν ἐργασίαν ὡς ἀνακούφισιν;

Ἀπ. Άνευ αὐτῆς μὲν ἦτον ἀδύνατον νὰ ζήτω. Λειτουργικαὶ μὲν φαίνονται ἀτελεύτητοι, πιστεύσατέ με.

Ἐρ. Τί φρονεῖς περὶ τῆς ποινῆς, ἡτις σ' ἐπεβλήθη;

Ἀπ. Εάν γε ὑπάρχῃ ποινὴ δυναμένη νὰ φέρῃ εἰς συναίσθησιν καὶ βελτίωσιν, ἀναμφιβολίως εἶναι αὕτη.

Καὶ πάλιν ὑπὸ τὸν Ἀρ. 52 εὑρῆκαν κατάδικον ἐτῶν 39 δις καταδικασθέντα, ὑποστάντα δὲ τὴν πρώτην ποινὴν ἐν τῇ κοινῇ είρκτῃ. Ἐπὶ δρούσεις ἀπαντᾷ·

Ἀπ. Η κοινὴ είρκτη εἶναι φρικῶδες δεσμωτήριον, ὅθεν είναιι ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ τις βελτιωθεῖς. Αν ἐστελλόμενη ἐντζυθεῖ ἀπ' ἀρχῆς, βεβαίως δὲν ἥθελον ὑποπέσει εἰς δευτέρου εἰς ἔγκλημα.

Ἐρ. Πῶς εύρίσκεις τὴν ἀπομόνωσιν;

Ἀπ. Κατ' ἀρχὰς μ' ἐφαίνετο φοβερά, ἡδη δρυμῶς ἐφθασα νὰ συνηθίσω. Ἐντούτοις ἀνευ ἐργασίας μὲν ἦτον ἀδύνατον ν ἀνθέξω, διέτι ἀνευ αὐτῆς δὲν ὑπάρχει ὅπνος.

Τὰ διλίγα ταῦτα ἀρκούν πρὸς ἐνδεξεῖν, δτὶ δικαίως ἐν Εὐρώπῃ συνεκινήθησαν ἀρχήκομοσθησαν αἱ τοιαῦται ἀπόπειραι γένων Σωφρονιστικῶν συστημάτων, καὶ ἔσπευσαν εἰς ἀπομίμησιν.

Ἐν Γενεύῃ ἀπὸ τοῦ 1825 ἰδρύθη Σωφρονιστήριον κατὰ τὸ Οὐρουρνικὸν σύστημα.

Πανταχοῦ δὲ εἰσήχθησαν μεταβόθυμίσεις σπουδῶνται ὑπὸ τὸ νέον φῶς τὰ διαγνθεῖν ἐκ τοῦ νέου κόσμου.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἐν Λαγγίᾳ ἀνηγέρθη τὸ παμμεγέθες Σωφρονιστήριον τοῦ Μιλβάκου (Milbank), ἐπὶ τῇ βάσει μικτοῦ συστήματος ἀπομονώσεως ἐν νυκτὶ, καὶ κοινῆς ἐργασίας ἀνὰ 3 ἢ 4 ἀτομά τὴν ἡμέραν.

Ἐν Γαλλίᾳ πολλὰ συνετέλεσεν δὲ λουκᾶς, τοῦ ὁποίου ἔχομεν ἀξιον λόγου σύγγραμμα, καὶ Σωφρονιστήρια καθιδρύθησαν μέχρι τῆς ὥρας δὲ ἐξακολουθεῖ ἡ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀπομονώσεως ἕρεις, καὶ ἐσχάτως συνέστη ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν Πρεδρείαν

τῆς Αύτοκρατορίσσας, εἰς τὴν ἀνετέθη ἢ περὶ τούτων φιλάνθρωπος σκέψις.

Ἐν Γερμανίᾳ ἀνέλαβον τὸ κέρυγμα ὁ Σπαγγεπέργης καὶ ὁ Ιούλιος, οἵτινες μεγάλοις ἐπενθήγησαν ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης, ὡστε πολλοῖς αἱ ἀπάνθρωποι εἰρκταὶ ἀντικατεστάθησαν διὰ Σωφρονιστηρίων.

Ἐν Βελγίῳ δὲν ἔμεινε κατώτερος τούτων ὁ Δυπετίω (Dupétiaux) καὶ ἐν Νορβεγίᾳ ὁ Χόλστ (Holst), ἐν Σουηδίᾳ δὲ, ὅπου σήμερον ὑπάρχουν κάλλιστα Σωφρονιστήρια κατὰ τὸ σύστημα τῆς ἀπομόνωσεως, μεγάλως ἐπειελήθη τούτων ὁ πρώην βασιλεὺς Οσκάρ, οἵτις καὶ ἀξιόλογον συνέγραψε πραγματείαν ἐν ἑτεῖ 1843. Καὶ ἐν Ἰταλίᾳ οἱ Πετίτης ἐκ Πεδεμοντίου καὶ Γορεγιάνης καὶ Πίρης ἐκ Τοσκάνης πλείστα συνετέλεσαν.

Μὴ νομίσωμεν δὲ, ὅτι τὸ συγκεκριμένον σύστημα τῆς ἀπομόνωσεως ἔγκατελιμπάνεται, διότι ἐν Ἀγγλίᾳ μέχρι τοῦ 1853 εἴγον κατακευασθῇ 44,000 καλλία, διὰ τὴν ἀπομόνωσιν, ἐν Γαλλίᾳ δὲ 4,800. Ἐν ταύτῃ, ως ἔκαμε γνωστὸν ὁ Λέων Βιδάλης (Léon Vidal) δι' ὑπουργικῆς διαταγῆς 17 Αὐγούστου 1853 ἀνεστάλη ἡ ἀπομόνωσις, ως δῆθιν ἀπάρδουσα εἰς τὸν γαλλικὸν χαρακτήρα καὶ ως ξενικὸν νομοθέτημα· ἀλλ' οὐδὲ ἐπανέρχεται ἡ φωτισθεῖσα γνώμη (1).

Κατὰ μίμησιν τῶν μικτῶν συστημάτων ἔξεδδην καὶ παρ' ἡμῖν ὁ νόμος 34 Δεκ. 1836· ἀλλὰ δυστυχῶς ἔμεινε χάρτης ἄγραφος, πλὴν ἀτελοῦς τίνος ἐν Παλαιμῆδιῳ ἀφαρμογῆς ἀπλῆς ἐργασίας τῶν καταδίκων εἰς χειροτεχνήματα.

Εἶναι τάχα ἀληθές ὅτι ἡ ἔλλειψις τῶν μέσων κατεδίκασεν ἀπ' ἀρχῆς εἰς ἀποραξίαν τὸν τοσοῦτον ἀναγκαῖον διὰ τὴν ἡθικὴν βελτίωσιν τοῦ καταδίκου τοῦτον θετμόν;

Ζήτημα κοινωνικῆς ὀφελείας εἶναι τῷντι ζήτημα χρημάτων;

Ποῦ συνίσταται τὸ πολυδάπανον, εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῶν Σωφρονιστηρίων, ἢ εἰς τὴν διατήρησιν αὐτῶν;

Πόσοις πολυτελεῖς οἰκοδομαὶ ἀνηγέρθησαν παρ' ἡμῖν, ἐξ ὧν ἵστις τινὲς οὐδὲμια ἔχουν πρακτικὴν χρησιμότητα, καὶ ἐν τούτοις εἶναι πολὺ δαπανηρώτεραι εὐτελοῦς Σωφρονιστηρίου, οὐδὲντες ἀπαιτοῦντος ἀρχιτεκτονικὸν καλλωπισμὸν, οὔτε πεντελήσια μάρμαρα, οὔτε κίονας καὶ κιονόκρανα, οὔτε μετόπες καὶ τριγλύφους.

Ἐκ μικροτέρων μέσων ἡ Ἰόνιος πολιτεία κατέρθωσεν ἡ ἀποκτήση δύο Σωφρονιστήρια, τὸ μὲν ἐν Κερκύρᾳ, τὸ δὲ ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἐπὶ τῇ βάσει μι-

κτοῦ συστήματος, ἀπομονώσεως· τὰς νύκτας καὶ κοινῆς ἐργασίας ἐν ἥμέρᾳ, οὐχὶ κατώτερος τῶν ὅμοιοιδῶν αὐτῶν, ὡς πρὸς τὴν εὐταξίαν, τὴν ὑγιῆ διατίαν, τὴν ἐνασχόλησιν εἰς βαναύσους τέχνας καὶ τὴν πνευματικὴν φροντίδα, χάρις μάλιστα εἰς τὴν ἴκανότητα τῶν διευθυντῶν αὐτῶν.

Τοιχοὶ ἀπλοί, ἀλλὰ στερεοί, μικροῦ ὕψους διὰ καλλία ἰσόγεια, κατὰ σχήμα πενταγωνίου συμπίπτοντες εἰς τὸ αὐτὸν σημεῖον, ἐνθι ύψη λόγοτερα ὑπέροχειται τὸ δωμάτιον τοῦ προσταύμένου καὶ τὸ παρεκκλήσιον, δὲν ἀποτελοῦν ὑπερβολικὴν δαπάνην, τῷρις μάλιστα, διὰ ἔχομεν τὸ μπόθειγμα πρὸς διθυλμῶν.

Ως πρὸς τὴν δαπάνην τῆς διατηρήσεως ἴδοι· τὸ γνωρίζω ἐξ ἐπισήμων πληροφοριῶν τοῦ Ἱπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν·

Ἐν Επτανήσῳ ὡς ἔγγιστα ὑπολογίζεται ἡ δαπάνη καθ' ἔκαστον ἀτομού δι' δλον τὸ ἔτος εἰς δραχμὰς 233. Ἐν τῷ λοιπῷ δὲ Ἑλλάδι, ὅπου ἔχομεν αὐτὰ τὰ καταγόρια, τὰ ὄποια δημοπλάζουμεν εἰρκτάς, δαπανῶμεν τὸ αὐτὸν πυσδόν, δηλ. δρ. 237, κατὰ τὴν ἐπίσημον πληροφορίαν.

Δὲν εἶναι λοιπὸν τὸ δαπανηρόν, ἡ λόγος οἰκονομικοὶ, ἐξ ὧν ἐκωλύθη, ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ σωφρονιστικοῦ συστήματος, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις διαφέροντος, προερχομένη ἐκ τῆς ἔλλειψεως παρατηρήσεων ἀκριβῶν καὶ ἐπιστημονικῶν.

Δυστυχῶς στεροῦμει τῶν ἀπαιτουμένων διδομένων διὰ νὰ παραστήσω ἐναργῶς δλον τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ.

Τρεῖς εὑρῆκε μάνιος πίνακας περὶ τῆς ποινικῆς διεχειρίσεως τῶν ἑταῖρων 1854, 1855 καὶ 1858.

Κατὰ τὰ ἐν κύτοις πιστοποιούμενα ἐν ἑτεῖ 1851 κατεδικάσθησαν εἰς βαρείας ποινὰς μέχρι εἰρκτῆς 248 ἀτομα, δύγνωστον δὲ πόσοι εἰς φυλάκισιν.

Ἐν ἑτεῖ 1853 κατεδικάσθησαν εἰς ποινὰς κακουργήματος, ἡτοι θανατικάς, δεσμῶν καὶ εἰρκτῆς ὑπὸ τῶν Κακουργοδικείων καὶ τῶν Ἐφετῶν δικαζόντων ἐπὶ παρατείχη καὶ ναυταπάτη, 484 ἀτομα, εἰς δὲ φυλάκισιν περὶ πάντων τῶν ἀρμοδίων δικαστηρίων 3157 ἀτομα.

Τελευταῖον ἐν ἑτεῖ 1858, εἰς μὲν βαρείας ποινὰς κακουργήματος κατεδικάσθησαν 193 ἀτομα, εἰς δὲ φυλάκισιν 5729.

Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα δύναται τις ἐκ τούτων νὰ παραδεχθῇ, ὅτι κατὰ μέσον δρον ὡς ἔγγιστα καταδικάζονται εἰς βαρείας ποινὰς πλέον τῶν 200 ἀτόμων κατ' ἔτος, εἰς δὲ φυλάκισιν πλέον τῶν 3500, ἀνεξαρτήτως τῶν Ἰονίων νήσων, περὶ ὃν δὲν ἔχω πίνακας.

Ἐκ τούτων συμπεραίνεται ὡς ἔγγιστα ποιος εἶναι ὁ μάνιος πληθυσμὸς κατὰ μέσον δρον τῶν ἡμετέρων εἰρκτῶν καὶ ποιος τῶν φυλακῶν.

(1) *Opus Revue des Deux Mondes*, 1 Juin 1865.

Καθόσον ὁ ἐλάχιστος ὅρος τῆς εἰρκτῆς είναι 5 έτῶν, ως ἐκ τῶν πινάκων δὲ προχύπτει, ὅτι πολυχριθμότεροι είναι οἱ εἰς εἰρκτήν καταδικαζόμενοι, ληχυθάνοντες τὴν πενταετηρίδα ὡς περίοδον ἀνενέωσες τοῦ πληθυσμοῦ τούτου, εἰκάζομεν ὅτι μονίμως διατελοῦν ἐπὶ βαρείᾳ ποινῇ ἐν ταῖς δεσμωτήρίοις πλέον τῶν 1000 ἄτομων.

Ο αὐτὸς λόγος ἀπαιτεῖ νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον πενταετηρίδος ἀπολύονται ἐκ τῶν δεσμωτηρίων, εἴτε διανύσαντες τὴν ποινὴν, εἴτε διὰ χάριτος ἐπίσες 1000 ἄτομα.

Η φυλάκισις δύναται νὰ είναι συντομωτάτη, ἥτοι τριῶν ἡμερῶν κατ' ἐλάχιστον ὅρον· ἀφετὶ λοιπὸν νὰ λάβωμεν ἐνιαύσιον περίοδον, διὰ νὰ δρίσωμεν ὡς

ἔγγιστα τὸν ἑκάστοτε ἀναγνούμενον πληθυσμὸν τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατουμένων, ἥτοι ως ἔγγιστα 3000 εἰσέρχονται καὶ 3000 ἐξέρχονται κατ' ἐνιαυτόν· διαρκῶς δὲ εὑρίσκεται ἐν αὐταῖς τὸ $\frac{1}{10}$ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου.

Ταῦτα ἐπιβεβαιοῦνται καὶ ἐξ ἐπισήμου πίνακος, θν γρεωστῷ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Εσωτερικῶν, καθ' ὃν ταύτην τὴν στιγμὴν, ὅτε ἔχω τὴν τιμὴν νὰ λαλῶ πρὸς ὑμᾶς, διατελοῦν ἐν ταῖς φυλακαῖς ὅλου τοῦ κράτους, ἐν μὲν Επτανήσῳ, ὅπου ἐστείλαχμεν πολλοὺς. ἔντεῦθεν
ἀτομα 329
ἐν τῇ λοιπῇ δὲ Ἐλλάδι 818
1147.

Ἐν συνόλῳ
ὑπάγονται δὲ εἰς τὰς ἔξης κατηγορίας:

Πίναξ τῶν ἐν ταῖς ποινικαῖς φυλακαῖς τοῦ Κράτους.

κρατοεμένων καταδίκων.

Εἰς θάρατον.	Εἰς δεσμὰ διὰ βίου.	Εἰς πρόσκαιρα δεσμά.		Εἰς εἰρκτήν.	Εἰς φυλάκισιν			Ολικὸς ἀριθμὸς καταδίκων.
		ἄνδρ. γυν.	ἄνδρ. γυν.		ἄνδρ. γυν.	ἄνδρ. γυν.	ἄνδρ. γυν.	
37	88	312 1	343 3	98	262 3	1140 7		

Θέλετε μὲν ἐπιτρέψει κατὰ παρέκκασιν τὴν παρατήρησιν, πρὸς τιμὴν καὶ παρηγορίαν τοῦ γυναικείου φύλου, ὅτι ἐν τῷ ὅλῳ ἀριθμῷ τῶν 1147 μόνα 7 ἀτομα ἀνόκουν εἰς τὸ φύλον τοῦτο.

Κατὰ τὸν προκαίμενον πίνακα είναι ἀληθὲς ὅτι δὲν φθάνει μέχρι 1000 ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπὶ βαρείᾳ ποινῇ κρατουμένων, ἀλλὰ μέχρι 784· γνωστούμενος δὲν εἶναι, ὅπως κατὰ μέγχυ μέρος συνέβη καὶ ἐν ἑταῖς 1854, ὅτι καὶ ἐν ἑταῖς 1862, ὡς ἐκ πολιτικῶν συμβάντων, ἐξεκενώθησαν συεδὸν ἀπαντά τὰ δεσμωτήρια· ὅστε ἔχουμεν τὸ παραγόμενον μόλις τριῶν ἔτῶν, ὡς πρὸς τὰς Ἑλληνικὰς εἰρκτὰς, ἀκριβῶς δὲ ὑπὸ φυλάκισιν 363 ἀτομά· ἥτοι τοῦ $\frac{1}{10}$ τοῦ ὑπολογισθέντος ἑτησίου ποσοῦ.

Προσθέστε τόρα τοὺς ἐπὶ κακουργήματι ὑποδίκους, ὃν δὲ ἀριθμὸς είναι πολὺ ἀνώτερος τῶν κατ' ἑταῖς καταδίκων· διότι δέον νὰ συναριθμήσητε τοὺς διὰ βουλευμάτων ἀπολυομένους καὶ τοὺς ἀθωούμενους διὰ ἀποφάσεων ὑπὸ τῶν κακουργοδικέων.

Ἐκ τούτων βλέπετε ὅτι κατὰ γιλιάδας ὑπολογίζονται οἱ ἐπισκεπτόμενοι, εἴτε μονίμως, εἴτε διατακτικῶς; εἴτε περιοδικῶς τὰ ἐλεεινὰ ταῦτα δεσμωτήρια.

Οὕτων ἐν ὅγιῃ, οὐχὶ ἐν πατριόσῃ, κοινωνίᾳ, κατὰ

τὸν ἥμερον πληθυσμὸν ἔχετε 5 ἢ 6 ἑστίας φυγοῦμενοι μιάσματος ὅποιξι αἱ παρ' ἡμῖν φυλακαὶ, ἐξ ὃν τακτικῶς ἐκπέμπονται ἐκ μὲν τῶν εἰρκτῶν 1000 ἄτομα κατὰ πενταετηρίδα, ἐκ δὲ τῶν φυλακῶν 3000 κατέτοι, ὅποιον νομίζετε ὅτι διαδίδετε πνεύμα εἰς τὰ κατώτερα τῆς κοινωνίκες στρώματα;

Ἐξέρχονται οὗτοι ταπεινοί, συντετριμμένοι, σώφρωνες, εὐπειθεῖς, φιλόνομοι, εἰς ὃν τὴν καρδίαν εἰσχώρησεν ἀκτίς ἥθικῆς βελτιώσεως, ἡ ἀπεσκληρύνθη καὶ ἐπερράγηται μᾶλλον ἡ καρδίασανταν; Ἀπέμαθον ἐν ταῖς φυλακαῖς, ἡ ἔμαθον πλείσα καὶ χείρονα;

Ο ἔγριος βίος ἐν δεσμωτηρίοις ὅπου, ἀντὶ τῆς φωνῆς τῆς ἔξημερούσης τῆς καρδίας, βαρὺς ἀκούεται δικροταλισμὸς τῶν συρρομένων ἀλύσεων, ὅπου ἀντὶ νὰ βλέπῃ ὁ ἔγκλειστος τὸν ἀφθαλμὸν, τὸν ἐνθαρρύνοντα τὰς ἀγαθὰς δικθέσεις, ἀπαντῷ ὅδριν καὶ προπλακισμούς, ὅπου ἀντὶ τῆς πρὸς ἀνοικοδόμησιν προσευχῆς ἀντηχεῖ ἡ βλασφημία καὶ μεγαλοφώνως γίνονται ἀπαίσιαι συνδιαλέξεις ὅπου ὁ τραχὺς τρόπος καὶ ἡ ἀνάληγτος ἀδιαφορία σπανίως γινώσκουν ἔξαίρεσιν, ὅλα ταῦτα δὲν ἀπαλείφουν ὅτι ὑπάρχει ἦμερον καὶ ἀνθρώπινον ἐν τῇ φυχῇ;

Καὶ ὅταν προσθέσητε τὰς στερκήσεις, τὰς κακώσεις, τὴν ἔλλειψην δεօύσης, περιθάλψεως τῶν γοσούγ-

των, δσα πάσχουν ἐν ὥστε ψύχους καὶ δσα πάσχουν ἐν ὅρᾳ θάλπους, δυστὸν θάτερον, ἢ συντρίβονται αυματικῶς καὶ ψυχικῶς, καθιστάμενοι ἀνίκανοι διὰ τὸ λοιπὸν τοῦ θέου, ἢ ἀντέχοντες, ἀποθηριοῦνται.

Μὴ νομίσωμεν δτι ἡ αὐστηρὰ διαβάθμισις τῶν ποινῶν εἶναι ἡ πηγὴ τῶν κακῶν. Δὲν ἀρνοῦμαι, δτι ὁ ἡμέτερος ποινικὸς νόμος ἔχει ἀνάγκην μετριασμοῦ καθ' ὅλην τὴν κλίμακα τῶν ποινῶν ἀλλὰ σύστημα φυλακῶν, σκοπὸν προτιθέμενον τὴν ἡθικὴν βελτίωσιν, μετριάζει ταῦτα πάντα.

Οὗτο ἐν ἀγγλίᾳ μέχρι Γεωργίου Β'. ἡριθμοῦντο 6789 περιπτώσεις, καθ' ἃς τὰ ἐπισταρευμέντα ποινικὰ θεσμοθετήματα ἀπήγγελλον θάνατον, ὑπεραριθμὸν εἰς ἀποικίας, ἢ εἰρητὴν ἀλλὰ διὰ τῆς ἐμφρονίας ἐφερμογῆς καὶ διὰ τῆς καλῆς διοικήσεως τῶν φυλακῶν τὸ παινικὸν σύστημα τῆς ἀγγλίας ἀπεδεικνύετο ἐκ τῶν ὑστέρων ἡμερώτερον πολλῷν ἀλλων.

Τηοθέσατε φυλακὴν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν προσταμένου, παρακολουθοῦντος μετὰ φιλαγάθου ἐπιτηρήσεως καὶ φιλανθρώπου προτροπῆς τὴν διαγωγὴν τῶν καταδίκων, καὶ ἐνισχύοντας ἀμαχέματικούς τὴν ἀγαθὴν διάθεσιν καὶ τὴν μετάνοιαν, πρὸ πάντων δὲ ἀντος ἀξιοχρέου, διὰ τὸ φιλοδίκαιον καὶ τὴν ἀμεροληψίαν, καὶ λόγῳ τῆς συμπράξεως ἀξιοπρεπούς συμβουλίου, νὰ πιστοποιήσῃ ὅπου δεῖ πρὸς μετρίασιν τοῦ χρόνου τῆς ποινῆς, ἢ καὶ πρὸς ἀφεσιν τοῦ ὑπολοίπου, ἀναλόγως τῆς προόδου τῆς ἡθικῆς βελτίωσεως, νομίζετε, δτι μικρὸν μέλλει νὰ συντελέσῃ δπως ἀναγκαιτίσῃ τὸν πεπλανημένον ἀπὸ τοῦ κρημνοῦ, πρὸς δν φέρεται τυφλῶς ὑπεδον εἰς ὄρμὰς ἀκαθέκτους; Καὶ οὔτω ἐπιδαψιλευομένη ἡ βασιλικὴ χάρις, ὡς ἀμοιβὴ πραγματικῆς μετανοίας καὶ ἐπανόδου εἰς ὑγιῆ αἰσθήματα, δὲν θέλει συντέλεσαι ὡς παράδειγμα καὶ ἔμπρακτος διδασκαλία εἰς τοὺς λοιποὺς;

Ἐξ ἀντιθέτου, ἀφήσατε τὴν φροντίδα εἰς ἐπιμελητὴν οὐδὲν ἐμπνέοντα σέβετε, καὶ χάριν εὐτελοῦς μισθίου ὑπηρετοῦντα, ἀνθρώπον βιναύσου τρόπου καὶ βιναύσων φρονημάτων καὶ ὅλως ἀναξιόχρεων νὰ πιστοποιήσῃ περὶ τῶν ὑπὸ τὴν φύλαξιν αὐτοῦ, τοὺς ὄποιους ὡς ἀγέλην λύκων φρουρεῖ, τὴν δὲ χάριν ἀπονεμομένην κατ' εὐνοιαν καὶ κατὰ σύστασιν, ἀνευ διακρίσεως καὶ ἀνασκοπῆς τῆς διαγωγῆς ἐκάστου, νομίζετε δτι μικρὰ μέλλει νὰ εἶναι ἡ ἡθικὴ συνέπεια, ἢ μᾶλλον ἡ ἡθικὴ βλάστη;

Ἐν νεαζόσῃ κοινωνίᾳ, καθ' ᾧ μακρὰ δὲν ὑπάρχει τῶν πραγμάτων πεῖρα καὶ δὲν ἐγενικεύῃ ἡ γνῶσις τῶν ἐπιπολαζόντων κακῶν καὶ τῶν νοσερῶν αἰτιῶν, εἶναι φυσικόν, δτι τὰ βλέμματα ἡμῶν εἰσέτε δὲν εἶναι ἐστραμμένα πρὸς τὰ ἔμπαθη μέρη τοῦ σώματος. Βλέπομεν ἐπαυξάνουσαν τὴν βιαστητα,

προβαίνουσαν τὴν πληθὺν τῶν ἀξιοποίων πράξεων καὶ ἐνιστὰς ἀσθενεστέραν τὴν δικαιοσύνην τὰ τραύματα, αἱ αἰχλαὶ, αἱ προσβολαὶ κατὰ τῆς ἴδιοκτησίας, αἱ ἀπρομελέτητοι ἀνθρωποκοτονίαι καθ' ἡμέραν ἀκούονται καὶ ὠς επιτοπλεῖστον, αἱ Κυριακαὶ, αἱ ἕορται, αἱ ἡμέραι χρῆς, καὶ εὐθυμίας μεταβάλλονται εἰς ἡμέρας πάνθους. Οὐδέποτε δμως ἐσκέψημεν, δτι δραστικώτερον φάρμακον κατὰ τοῦ πλευράζοντος κακοῦ εἶναι ἡ ἐμπέδωσις τοῦ αἰσθήματος τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, ἡ ἀμοιβαία μέριμνα, καὶ πρὸ πάντων ἡ φιλάνθρωπος φροντὶς τῶν ἀνωτέρων τάξεων, τῶν ἐν ἀνέστει ζύγων, τῶν καθηράν ἔχοντων συνείδησιν ὑπὲρ τῶν ἐκτρεπομένων εἰς παντὸς εἴδους ἀτοπήματα, εἴτε δι' ἔλλειψιν ἀγωγῆς, εἴτε διὰ στέρησιν κοινωνικῶν γνώσεων, εἴτε διὰ βιαιότητας τοῦ χαρακτῆρος, ἡ διὰ τὴν πιέζουσαν ἔνδειαν.

Τὸ αἰσθημα τοῦτο ἐνυπάρχει ἐν ἡμῖν, ὡς ἀπεδείχθη ἐν πλείστοις, ἀλλὰ χρήζει νὰ τὸ ἐξεγείρωμεν καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν φυλακαῖς ταλαιπωρουμένων, ὑπὲρ τῶν παρημελημένων τούτων δυτῶν, τῶν παραδοθέντων εἰς ἀπώλειαν.

Τῆς ἀφροντισίας ἡμῶν ὑπὲρ τῆς τάξεως ταῦτας τῶν ἀπολωλότων καὶ ἀπολλυμένων δύναται τις νὰ εἴρῃ ἐν τούτῳ τεκμήριον, δτι πλείσται δσαι εὐγενεῖς καρδίαι ἀφθόνως ἀπονέμουσι κληροδοτήματα εἰς παντὸς εἴδους ἀγαθοεργούς σκοπούς, οὐδὲν δμως ἡκούσθη μεχριτοῦδε κληροδότημα, ἢ μέγχ, ἢ μικρὸν, πρὸς βελτίωσιν τῆς τύχης τῶν καταδίκων.

Ἐν τῇ κοινῇ συνείδησει δὲν ὑπάρχει ἡ ἀντίληψις τοῦ φοβεροῦ γάσματος, τὸ ὄποιον καταβιβάσκεται τὰ βιώσιμα τῆς κοινωνίας στοιχεῖα, καὶ τὸ ὄποιον ἀναπέμπει δηλητήρια μιάσματα.

Καὶ ἐν τούτοις ἐνθυμούμεθα τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου, εἰπόντος — «Τίς ἀνθρωπὸς ἐξ ὑμῶν, ἔχων ἐκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐν ἐξ αὐτῶν, οὐ καταλείπει τὰ ἐννενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἔως εῦρῃ αὐτό; καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὄμρους ἐκυτοῦ γκίρων, καὶ ἐλύθων εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς. Συγχάρητέ μοι, δτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός» λέγω ἡμῖν, δτι οὔτω χαρὰ ἔσται ἐν τῷ ούρχῳ ἐπὶ ἐνὶ ἀμφοτελῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐννενήκοντα ἐννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσι μετανοίας.»

Ταύτας τῆς χαρᾶς δὲ δοκιμάστωμεν νὰ γίνωμεν μέτοχοι, ἐξερχόμενοι εἰς ἀναζήτησιν τῶν ἀπολωλότων προβάτων, μὴ αὐξήσῃ ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν.

Δὲν εἶναι πλέον κακοὶ νὰ μένωμεν ἀδιάφοροι, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν, δτι κοινωνία ἀναπτάταις τὰς θύρας εἰς τὸν πολιτεισμὸν, ὑπὸ πολλῶν πολιορκεῖται διαλυτικῶν στοιχείων, καὶ δτι τὸ

καράλιον τῆς κοινωνικῆς γένετος ἔξαντλεῖται καθημέριον διπλανώμενον, ὅταν δὲν πολυπλασιάζεται δι' ἐνδιελεχούς φροντίδος.

Ἐγομεν διὰ τῆς προσαρτήσεως τῶν Ιονίων νήσων τὸ παράδειγμα τῶν φυλακῶν, ἐν αἷς καλλιεργεῖται τὸ σπέρμα τῆς γένετος καὶ ἐκδιώκεται τοῦ καταδίκου ἡ βελτίωσις.

Ἐν τοῖς πλείστοις ἀφανισθεμέν τὴν νομοθεσίαν ἐκείνων πρὸς τὴν ἡμετέραν, ἐν τούτῳ πρέπει ν' αφομοιώσωμεν τὴν ἡμετέραν πρὸς τὴν ἐκείνων.

Πρὸ παντων δὲ συλλογισθῶμεν, ὅτι ἡ κοινωνικὴ πρόσδος συνίσταται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν γένετον δυνάμεων καὶ τῶν γένετον απογείων, καὶ ὅτι ἐκείνα τὰ ἔμνη ἴναδισκαν καὶ βαδίζουν πρὸς τὰ πρότω, οὐαὶ ἔχουν τὴν ὑψηλὸν διάνοιαν, νὰ κατανοήσουν τὰ μεγάλα καὶ ἀνεκτίμητα συμφέροντα τοῦ γένετοῦ βίου.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΑΧΑΪΚΗΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ

διπλανώμενον

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΦΙΝΑΕΥ

Διακειμενίσσει εἰς τὴν Νομισματικὴν Εταιρίαν τοῦ Λονδίνου.
Μετάφρασις ἐκ τοῦ Αγγλικοῦ ὑπὸ Σ.· Χ.· Α.·

Ο K. Freeman λέγει ὅτι ἡ Ἀχαϊκὴ Συμμαχία ἦτον οὐσιωδῶς ἔθνης κυβέρνησις ἀποδεικνύων τοῦτο σαφέστατα. Ή δὲ οὐτίκ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἦτον ἡ συγκέντρωσις, ὅσον αὕτη συνεστήσθη μὲ τὰς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἴδιαιτέρας τῶν πολιτεῶν κυβερνήσεις.

Ο Πολύνιος λέγει ὅτι οἱ νόμοι, τὰ βάρη, τὰ σταθμὰ καὶ τὰ νομίσματα ἦσαν διοικοράφα. « Οστε μὴ μόνοι συμμαχικήρ καὶ φυλικήρ κοινωνίαρ γεγονέται πραγμάτων περὶ αὐτούς, ἀλλα καὶ νόμοις χρῆσθαι τοῖς αὐτοῖς, καὶ σταθμοῖς καὶ μέτροις, καὶ νομίσμασι » (II. 37.) Θάξετάσω λοιπὸν τὴν σημασίαν τῆς ἐκθέσεως ταύτης ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ὑπάρχον νομισματικὸν σύστημα τῆς Ἀχαϊκῆς Συμμαχίας, ἀπὸ τὸ διποῖον φαίνεται ὅτι διαφέρει. Τὸ συμμαχικὸν νόμισμα μᾶς χορηγεῖ ἐνδιαφερούσας τινάς ἀποδείξεις ἀφοράσσεις τὴν συμμαχικὴν καὶ ἀστυκὴν διοίκησιν πρὸς διατήρησιν τῆς ὁμοιότητος ταύτης.

Ο K. Leicester Warren συνήθεοισεν δλας τὰς νομισματικὰς ἡμῶν γνώσεις ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εἰς δύο πολύτιμα ἀπομνημονεύματα « An Essay on Greek Federal Coinage » ὅπερ ἐδη-

μοσιεύθη ὡς συμπλήρωσις τοῦ πρώτου τόμου τοῦ μεγάλου ἔργου τοῦ K. Freeman « The History of Federal Governments » καὶ « The Copper Coinage of the Achaian League » διακοινωθέντα εἰς τὴν Νομισματικὴν Εταιρίαν τοῦ Λονδίνου (Numismatic Society of London). Ἐν σελ. 45 τοῦ δοκιμίου του λέγει, « Εἰς ἀργυροῦς καὶ εἰς χάλκινως τύπος ἦτον ἐν γρήσει καινῶς ἀπὸ δλα τὰ μέλη τῆς ὁμοσπονδίας. » Ἐπειδὴ ἀρχ νομίζω ὅτι διάφοροι ἐνδιαφέροντα ζητήματα, προκύπτοντα ἐκ τῶν οπαρχόντων νομισμάτων τῆς Συμμαχίας, ἀπαιτοῦσι συζήτησιν, θὰ ἀναφέρω δια τὸ εὐθυμοῦμαι καὶ θὰ προτείνω εἰκασίας τινάς εἰς ἀπάντησιν, γιαρίς νὰ προσπαθήσω νὰ δέσω ἀποφασιστικὴν γνώμην. Ήσως, ἐπειδὴ τὰ μέσα τῶν γνώσεών μου εἶναι πολὺ περιωρισμένα, μοὶ φαίνεται ὅτι πραγματεύομαι περι νέου τινὸς ἀντικειμένου, ἐνῷ τὰ ζητήματα συνεζητήθησαν ἡδη πολὺ ἐπιτυχία.

1. Εκόπησαν ἄρα γε τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα τῆς Συμμαχίας κατὰ τὸν σταθμὸν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ ἡ Μακεδονικοῦ νομισματικοῦ συστήματος ὡς τετράδολα, ἢ κατὰ τὸν Αἰγαίητικὸν ἡ Σικουωνικὸν ὡς ἡμίδραχμα;

2. Διὰ τί ἡ Συμμαχία δὲν ἔκοψε νομίσματα μεγαλειτέρας ἀξίας, ὡς ἦτον εἰς γενικὴν κυκλοφορίαν τότε καθ' ἀπασκαν τὴν Ἐλλάδα, δηλ. δραχμὰς, διδραχμα καὶ τετράδραχμα;

3. Πότος ὁ σκοπὸς τῶν γραμμάτων, μονογραμμάτων καὶ τῶν συμβόλων τῶν πόλεων εἰς τὰ ἀργυρᾶ νομίσματα, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν Συμμαχίαν;

4. Τὸ συμμαχικὸν χάλκινον νόμισμα ἦτο χαλκοῦς;

5. Ποτος ἦτον ὁ συμμαχικὸς σκοπὸς νὰ χαράττῃ ἐκάστη πόλις τὸ ὄνομά της εἰς τὰ ἴδια αὐτῆς νομίσματα;

Π Η νομισματικὴ κυκλοφορία πανταχοῦ τῆς Πελοποννήσου πρὸ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀχαϊκῆς Συμμαχίας συνίστατο ἀπὸ διδραχμα τῆς Αἴγινης, Σικουωνίας καὶ Κορίνθου, καὶ τετράδραχμα τῶν Ἀθηνῶν καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου. Πρὸς τούτοις δραχμαὶ καὶ ἡμίδραχμα εὑρέθησαν τετραμμένα εἰς σημαντικὰς ποσότητας ἐντὸς τεθαυμασίων θησαυρῶν, ἀναμεμιγμένα μὲ ἀργυρὸν τῆς Συμμαχίας.

Παραθέτω ἐνταῦθα πίνακα τῶν σταθμῶν, τῶν κάλλιστα διατετηρημένων νομισμάτων τῆς Συμμαχίας καὶ τῶν ἀρχαιοτέρων νομισμάτων τῆς γενικῆς κυκλοφορίας κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐκ τῶν συγγράμματος « Numismata Hellenica » τοῦ συνταγματάρχου Leake καὶ ἐκ τῆς ἴδικῆς μου μικρᾶς συλλογῆς, σκοπῶν νὰ καταστήσω τὰς παρατηρήσεις μου εὐληπτοτέρας καὶ νὰ παρουσιάσω τὰς βάσεις τῶν εἰκασιῶν μου.